

FESTIVAL KURIRČEK

V okviru 28. festivala umetniške ustvarjalnosti za mlade KURIRČEK, je bilo v mesecu decembru 1990 na Pedagoški fakulteti v Mariboru strokovno posvetovanje o sodobni mladinski dramatiki. Vsi referati so bili objavljeni v festivalskem zborniku.

Priznanje KURIRČEK, najvišje odličje festivala, je prejela tokrat mladinska literarna revija KURIRČEK za izjemne zasluge pri nastajanju sodobnega in umetniškega izrazno bogatega mladinskega slovstva.

Boris A. Novak

Ljubljana

IGRE OTROK – IGRE ZA OTROKE

I

Za otroka stvari niso mrtvi predmeti – so živa bitja, ki ga obkrožajo, tako kot mama ali babica. Kako pozorno jih otrok spremlja! In kako dobro jih pozna! In kako velike so stvari za otroške oči! In kako jih otrok sliši! Kajti, stvari govorijo.

Megleno se spominjam, da sem kot otrok poznal vsako gubo na obrazu omare. In da sem razumel govorico dežja.

Le kdaj sem nehal gledati omari v obraz? In kdaj sem pozabil govorico dežja, govoričo stvari? Kdaj so se stvari tako pomanjšale? Kdaj so žive, govoreče stvari mojega otroštva umrle v neme predmete?

Ko sem zrasel. Ko sem odrasel.

Ker pa imam srečo, da nisem čisto odrasel in da sem še čisto malo otročji, se še megleno spominjam, kako so stvari nekoč živele. In kako so bile velike. In kako so govorile.

Ker sem še malce otročji, pišem pesmi in igre. Za otroke in za odrasle, da bi ponovno odprli otroške oči. Pesmi in igre so moja vez z govorico stvari, z otroštvom sveta.

II

Otroški svet je enakovreden odraslemu. Otrok je ravno tako celovito bitje, ravno tako človek kot odrasli. Zato svojih odraslih spoznanj ne pomanjšujem in prilagajam za otroško rabo, temveč se trudim pristopiti k otroku kot enakovrednemu sogovorniku. Igra za otroke ni šolska ura, temveč odprt dvogovor. Zato ne pridigam in ne podučujem, temveč se igram z besedami in zvoki, z dramskimi dialogi in situacijami, z odrskim prostorom in lutkami – kot otrok. Skozi jezikovno igro mi privre na dan ostanek lastnega otroštva. Igra z različnimi umetniškimi govoricami mi pomaga, da se otroku ne približujem "od zunaj" in "od zgoraj", temveč "od znotraj".

Igre za otroke morajo namreč temeljiti na igri samih otrok.

III

Najrajši pišem lutkovne in radijske igre za otroke.

V svetu lutk sta izenačena človek in žival, žival in drevo, drevo in mesec. Zdi se mi, da ravno lutkovno gledališče omogoča živo vez s pravadno mitološko zavestjo, ki ne pozna razlike med živo in mrtvo naravo, med živimi bitji in stvarmi; za mitološko zavest je namreč človek organski del stvarstva, enakovreden živalim in rastlinam. Lutke, ta čudna mala bitja iz "mrtvega" lesa, imajo to čudežno lastnost, da predstavljajo – življenje samo.

Oder pa kljub svojemu likovnemu bogastvu – ali pa ravno zaradi njega – kaj rad fiksira podobo. Včasih se zgodi, da sugestivna likovna govorica odra enkrat za vselej zabetonira našo domišljijsko predstavo o gledališkem junaku in dogajanju. Zato se mi zdi tako dragocen radijski medij, slušna igra, ta umetnost čistega posluha, ki povsem izbriše telesnost podobe, zato da bi polno in popolno zaživela zvok in glas. Ker poslušalca ne omejuje likovna odrska podoba, ima njegova domišljija vso svobodo za lastno ustvarjalnost. Zvok je namreč sijajna odskočna deska za polet domišljije po brezkrainih kozmičnih prostranstvih.

Rosanda Sajko
Ljubljana

FRANE PUNTAR – PISATELJ NESTEREOTIPNIH RADIJSKIH IGER ZA OTROKE

Ko razmišljam o ustvarjanju za otroke in radijskem mediju na splošno in delu Franeta Puntarja posebej, se mi je izhodiščna misel ustavila pri besedah o pesniku in njegovem ustvarjanju "nestereotipne" poezije za otroke, ki jih je lansko leto na tem srečanju izrekel Niko Grafenauer:

"... ni bistveno, da je otroštvo tema in smiselni cilj poezije za otroke, pač pa, da je po njem umerjeno stanje duha, iz katerega se ta poraja'. to pa je "doživljajska podstat, ki nam omogoča, da se čudimo vsemu, kar nas obkroža." Gre torej za posebno pesnikovo naravnost, "ki ni opredeljena z vnaprejšnjo vednostjo o tem, kaj je otroštvo, marveč je zaznamovana z njim samim že na svojem izvoru."

In dalje: "Drugo pa je seveda, kako to temeljno stanje, ki se izraža v obliki čudenja in začudenja, preliti v pesniško pisavo, ki (...) teži k smiselni oblikovni urejenosti in zaključenosti, pri čemer sodeluje cela vrsta pravil in izkušenj, ki temeljijo v tradiciji in iz katerih je sestavljena pesnikova estetska zavest."

Prav gotovo so ta načela veljavna tudi za pisatelja "nestereotipnih" radijskih iger za otroke, izhodiščna pozicija pisateljev poezije ali proze, drame ali radijske igre za otroke je pač vselej ista. In, če pregledujem dela za otroke radijskoigrskega avtorja Franeta Puntarja, se mu povsem prilagajajo. Frane Puntar se "čudi vsemu, kar nas (ga) obkroža" in ni opredeljen "z vnaprejšnjo vrednostjo, kaj je otroštvo".

Tudi vodilna misel drugega odstavka N. Grafenauerja velja za radijskoigrskega pisatelja prav tako kot za pesnika, razlikujeta se le pesniška pisava in pesnikova estetska zavest.

Kakšna pa so pravila in izkušnje, ki pomagajo oblikovati radijskoigrsko pisavo?

Kakšna mora biti estetska zavest tistega, ki bo oblikoval radijskoigrsko delo – tudi – za otroke?

Spet si naj pomagam s citatom, s citatom iz pogovora dveh avstrijskih pesnikov iz 1.